

БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ ЧЕТВЪРТТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2013 Г. И 2013 ГОДИНА (ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)

През четвъртото тримесечие на 2013 г. брутният вътрешен продукт (БВП) възлиза на 21 463 млн. лв. по текущи цени. Преизчислен в евро, БВП е съответно 10 974 млн., като на човек от населението се падат 1 511 евро. Сезонно изгладените данни показват растеж от 1.2% на БВП през четвъртото тримесечие на 2013 г. в сравнение със съответното тримесечие на предходната година и 0.3% спрямо третото тримесечие на 2013 година.

През 2013 г БВП възлиза на 78 115 млн. лв. по текущи цени. Преизчислен в евро, БВП е съответно 39 940 млн. евро, като на човек се падат 5 493 евро. БВП за 2013 г. нараства в реално изражение с 0.9% спрямо 2012 година.

БВП в стойностен обем, текущи цени

Четвърто тримесечие на 2013 година

По предварителни данни произведеният брутен вътрешен продукт¹ през четвъртото тримесечие на 2013 г. възлиза на 21 463 млн. лв. по текущи цени (табл. 1 от приложението). На човек от населението се падат 2 954 лв. от стойностния обем на показателя. При среден за тримесечието валутен курс от 1.43749 лв. за щатски долар БВП възлиза на 14 931 млн. долара и съответно на 2 055 долара на човек от населението. Преизчислена в евро, стойността на БВП възлиза на 10 974 млн. евро, като на човек от населението се падат 1 511 евро.

Създадената от отраслите на националната икономика брутна добавена стойност² (БДС) през четвъртото тримесечие на 2013 г. възлиза на 18 747 млн. лв. по текущи цени.

¹ **Брутният вътрешен продукт по пазарни цени** е крайният резултат от производствената дейност на резидентните производствени единици. Той може да се дефинира по три начина:

- БВП е сума от брутната добавена стойност, създадена от различните институционални сектори или различните отрасли на икономиката, плюс данъците минус субсидиите върху продуктите (които не са разпределени по сектори и отрасли). БВП е балансова позиция в състава на производствената сметка за националната икономика.

- БВП е сума от категориите крайно използване на продукти и услуги от резидентните институционални единици (фактическо крайно потребление и бруто капиталобразуване) плюс износа на стоки и услуги минус вноса на стоки и услуги.

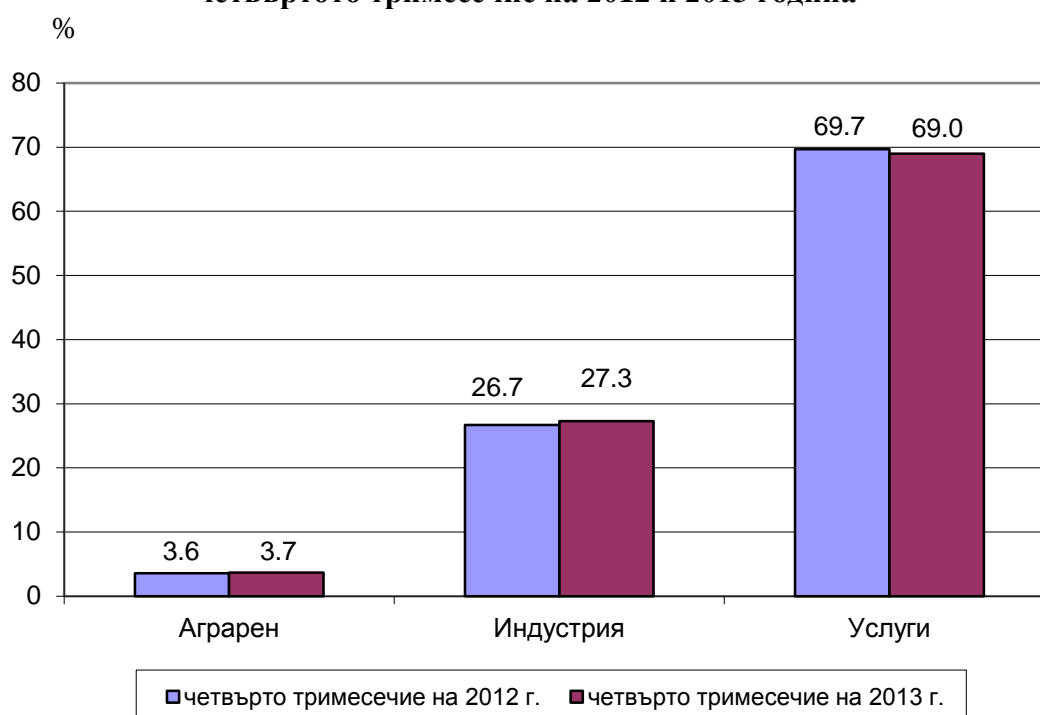
- БВП е сума от генерираните доходи в състава на сметка „Формиране на дохода“ (компенсация на наетите, данъци върху производството и вноса минус субсидии, брутен опериращ излишък и смесен доход).

² Брутната добавена стойност по базисни цени е балансираща позиция в състава на производствената сметка, изчислявана като разлика между произведената брутна продукция по базисни цени (преди начисляването на данъци върху продуктите и услугите, включително субсидиите върху продуктите) и междинните производствени разходи по цени на купувач.

През четвъртото тримесечие на 2013 г. спрямо същото тримесечие на предходната година относителният дял на аграрния сектор в добавената стойност на икономиката нараства с 0.1 процентни пункта и достига 3.7%. Индустриалният сектор увеличава относителния си дял в добавената стойност на икономиката с 0.6 процентни пункта и достига 27.3%. Относителният дял на добавената стойност, реализирана от дейностите в сферата на услугите, намалява и достига до ниво от 69.0% при 69.7% през съответния период на предходната година.

Фиг. 1. Относителен дял на брутната добавена стойност по икономически сектори през четвъртото тримесечие на 2012 и 2013 година

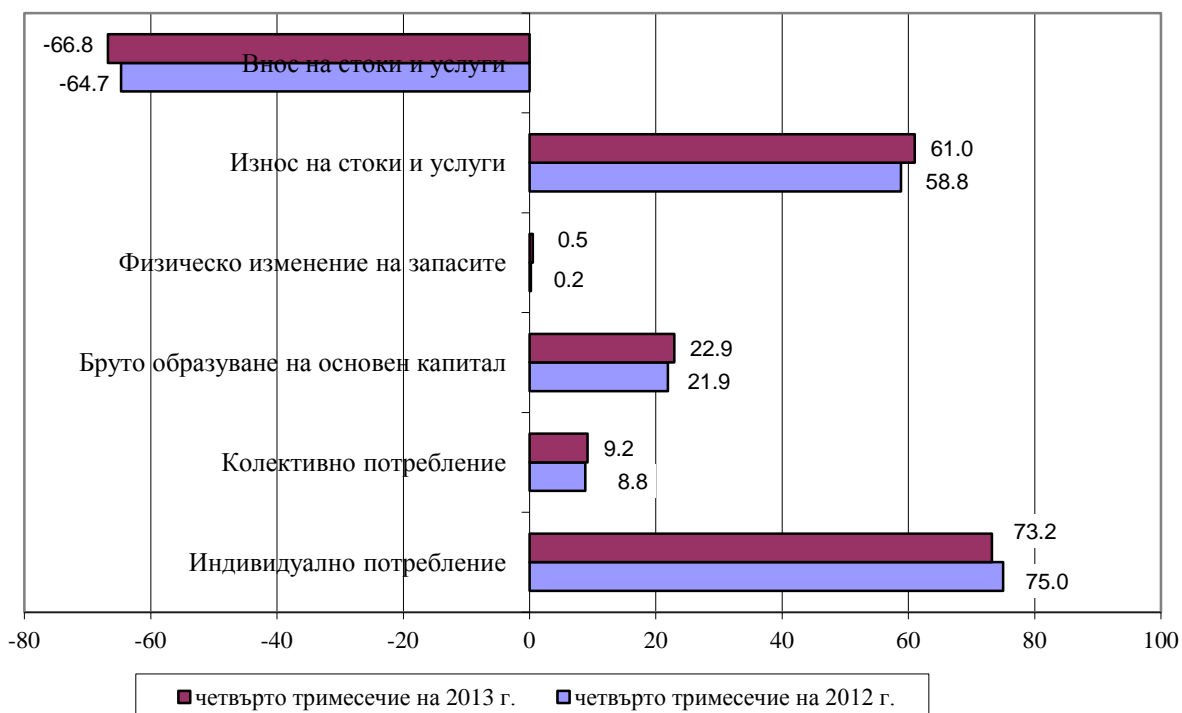
За крайното потребление¹ през четвъртото тримесечие на 2013 г. се изразходват 82.4% от произведения БВП. Инвестициите (бруто образуване в основен капитал²) формират 22.9% от произведения БВП. Външнотърговското салдо от стоки и услуги е отрицателно.

¹ Разходите за крайно потребление включват разходите на резидентните институционални единици (домакинства, нетърговски организации, обслужващи домакинствата, държавно управление) за продукти и услуги, използвани за индивидуално потребление на населението и за колективно потребление на обществото. В съответствие с принципите на националната концепция разходите на домакинствата за индивидуално потребление включват разходи за продукти и услуги на територията на страната и в чужбина.

² Бруто образуването в основен капитал се състои от придобитите минус отписаните дълготрайни активи от резидентните производители през определен отчетен период. Дълготрайните активи могат да бъдат материални и нематериални активи, произведени в процеса на производството (или от внос), които се използват многократно в производствения процес за повече от една година.

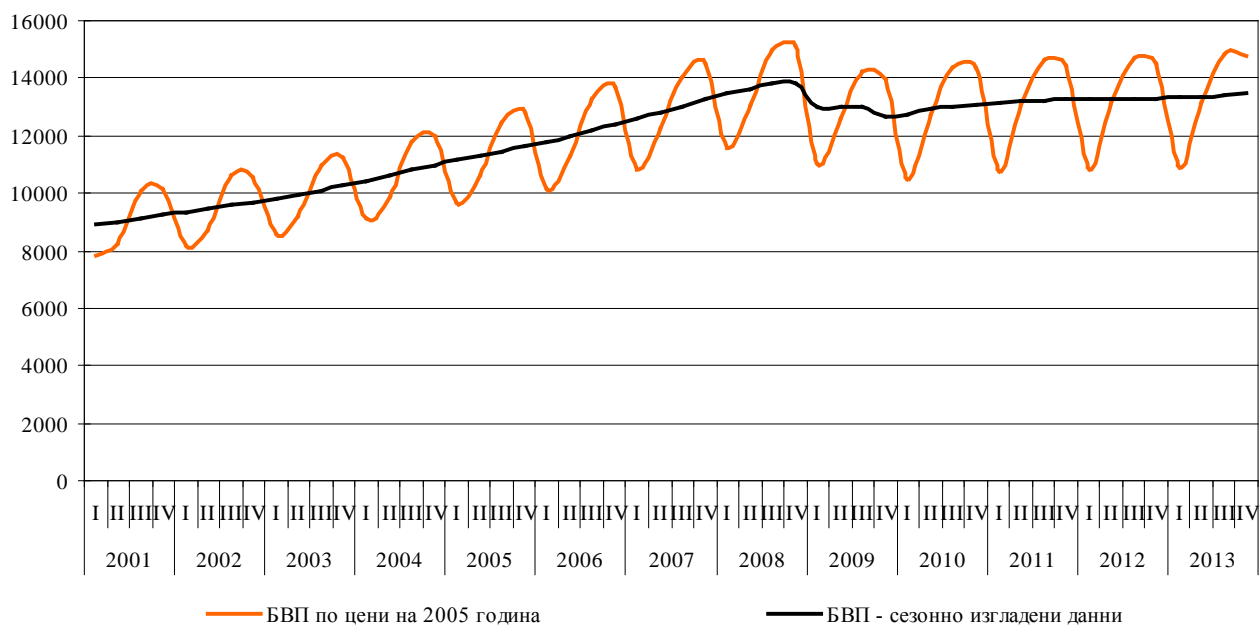
Фиг. 2. Компоненти на използвания БВП през четвъртото тримесечие на 2012 и 2013 година

Темп на прираст на БВП, общо и по компоненти

Фиг. 3. БВП по тримесечия
(По средногодишни цени на 2005 година)

Тримесечни изменения

През четвъртото тримесечие на 2013 г. БВП¹ нараства с 0.3% спрямо третото тримесечие на 2013 г. (табл. 2 от приложението), докато брутната добавена стойност в икономиката се увеличава с 0.6%.

По предварителни данни за четвъртото тримесечие на 2013 г. крайното потребление бележи спад от 0.4% спрямо предходното тримесечие, а бруто образуването в основен капитал нараства с 1.5%. Износът на стоки и услуги намалява с 0.5%, а вносът на стоки и услуги - с 1.5%.

¹ Сезонното изглаждане на статистическите показатели в НСИ се провежда по хармонизирана европейска методология, описана в [Ръководство на Европейската статистическа система за сезонно изглаждане](#). Процедурата се осъществява с помощта на разработения от Евростат софтуерен продукт Demetra, при което се прилага алгоритъмът TRAMO/SEATS. На сезонно изглаждане се подлагат тримесечните данни за компонентите на БВП по производствения метод и по компоненти на разходите за крайно използване. Прилага се директен метод за сезонно изглаждане, при който агрегираните показатели и техните компоненти се подлагат на самостоятелно изглаждане. В резултат на това е налице неадитивност на сезонно изгладените данни - агрегираните показатели не са равни на сумата от техните компоненти. Параметрите на модела за сезонно изглаждане се определят в началото на всяка календарна година, както и при промяна на използваната класификация на икономическите дейности. Така определеният модел се използва за ревизиране на сезонно изгладените стойности за тримесечията в рамките на динамичните редове. От септември 2011 г. данните в областта на националните сметки се представят по КИД - 2008. Повече информация може да се намери в тематичната рубрика „Брутен вътрешен продукт”, методология: [Тримесечни сезонно изгладени данни](#).

Годишни изменения

БВП нараства с 1.2% през четвъртото тримесечие на 2013 г. в сравнение със същото тримесечие на предходната година.

През четвъртото тримесечие на 2013 г. спрямо същото тримесечие на предходната година брутната добавена стойност се увеличава с 1.8%. Динамиката на брутната добавена стойност се определя от регистрирания растеж в: аграрен сектор - с 2.1%, в промишленост - с 1.6%, в създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения - с 5.5%, във финансови и застрахователни дейности - с 4.0%, в операции с недвижими имоти - с 1.0%, в професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности - с 1.8%, в държавно управление, хуманно здравеопазване и социална работа и образование - с 3.8%, и други услуги - с 4.7%.

По отношение на компонентите на крайното използване принос за регистрирания положителен икономически растеж има колективното потребление - с 1.3%. Бруто образуването на основен капитал бележи ръст от 2.5%. Вносът и износът на стоки и услуги отбелязват ръст съответно с 6.9 и 9.6% спрямо съответното тримесечие на предходната година.

2013 година

БВП за 2013 г., получен като сума от тримесечните данни, нараства в реално изражение с 0.9% спрямо 2012 година. Брутната добавена стойност се увеличава с 1.1%.

Методологични бележки

Тримесечното изследване на националните икономически сметки за БВП и неговите компоненти се разработва в съответствие с методологическите принципи на „Европейската система на национални сметки, 1995” (ЕСНС '95) - издание на Евростат, приети с Регламент № 2223/96 на ЕК.

Изследването се провежда регулярно от 1996 година. Динамичните редове от данни по показатели са налични в интернет страницата на НСИ¹.

Резултатите от изследването са предварителни. Те се основават на наличната месечна и тримесечна статистическа и административна информация и се актуализират ежегодно (в срок до 15 месеца след края на отчетната година) с данни от годишните изчерпателни изследвания в областта на икономическата статистика, както и въз основа на актуализирана административна информация.

Изчисленията се основават на прилаганите два независими подхода за оценка: производствен метод и метод на крайното използване. За официална е приета оценката на БВП по производствения метод. Различията в оценките на показателя по двата метода се посочват като небалансирана сума от страна на крайно използвания БВП.

---

¹ Вж. www.nsi.bg, Национални сметки.

Приложение

Таблица 1

Брутен вътрешен продукт за четвъртото тримесечие на 2013 г. и 2013 година

		Четвърто тримесечие на 2013 г.			2013 г.		
		стойностен обем в текущи цени	относителен дял		стойностен обем в текущи цени	относителен дял	
			в БДС	в БВП		в БДС	в БВП
		млн. лв.	%	%	млн. лв.	%	%
1	Брутна добавена стойност по икономически сектори (2+3+4):	18747	100.0	87.3	67078	100.0	85.9
2	Аграрен сектор	697	3.7	3.3	3317	4.9	4.3
3	Индустрия	5120	27.3	23.8	20651	30.8	26.4
4	Услуги	12930	69.0	60.2	43110	64.3	55.2
5	Корективи	2716		12.7	11037		14.1
6	Брутен вътрешен продукт (1+5=7+10+13+16)	21463		100.0	78115		100.0
	По елементи на крайното използване:						
7	Крайно потребление (8+9)	17695		82.4	62490		80.0
8	Индивидуално	15698		73.2	55748		71.4
9	Колективно	1997		9.2	6742		8.6
10	Бруто капиталобразуване (11+12)	5010		23.4	16358		20.9
11	В основен капитал	4898		22.9	16170		20.7
12	Изменение на запасите	112		0.5	188		0.2
13	Външногърговско салдо (14 – 15)	-1242		-5.8	-733		-0.9
14	Износ на стоки и услуги	13095		61.0	54856		70.2
15	Внос на стоки и услуги	14337		66.8	55589		71.1
16	Статистическа разлика	0		0.0	0		0.0

Таблица 2

 Темп на прираст на БВП - общо и по компоненти¹

(Проценти)

	Темп на прираст спрямо предходното тримесечие				Темп на прираст спрямо съответното тримесечие на предходната година			
	I трим. 2013 г.	II трим. 2013 г.	III трим. 2013 г.	IV трим. 2013 г.	I трим. 2013 г.	II трим. 2013 г.	III трим. 2013 г.	IV трим. 2013 г.
1 Брутна добавена стойност по икономически сектори:	0.2	0.4	0.6	0.6	0.4	0.8	1.5	1.8
2 Селско, горско и рибно стопанство	1.8	0.8	-0.5	0.0	2.0	4.4	3.4	2.1
3 Добивна промишленост; преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-1.5	1.8	-0.2	1.5	-0.1	0.7	1.4	1.6
4 Строителство	1.0	-0.6	0.2	-1.0	-3.7	-3.6	-1.6	-0.4
5 Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	-1.2	-0.2	0.1	-0.2	2.0	0.2	-0.4	-1.5
6 Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	-0.9	1.1	2.3	2.9	0.0	1.1	3.0	5.5
7 Финансови и застрахователни дейности	3.5	3.2	-1.7	-0.9	2.6	9.6	4.4	4.0
8 Операции с недвижими имоти	-0.2	0.5	0.6	0.0	-1.1	-0.7	0.9	1.0
9 Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	0.8	1.7	-1.6	0.8	1.3	3.7	-0.2	1.8
10 Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа	-0.3	1.7	1.0	1.4	1.0	3.2	5.0	3.8
11 Култура, спорт и развлечения; други дейности; дейности на домакинства като работодатели; недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление; дейности на екстериториални организации и служби	0.5	0.9	1.3	1.9	2.8	3.0	3.7	4.7
12 Корективи	1.1	-1.2	-0.1	-1.5	-0.8	-1.2	-0.6	-1.7
13 Брутен вътрешен продукт	0.3	0.2	0.5	0.3	0.5	0.5	1.0	1.2
По елементи на крайното използване:								
14 Крайно потребление	-0.9	0.1	-0.5	-0.4	-0.8	-0.9	-1.5	-1.6
15 Индивидуално	-0.4	-0.2	-0.5	-0.3	-2.2	-1.5	-1.8	-1.5
16 Колективно	1.0	0.4	0.5	-0.6	4.2	3.4	3.6	1.3
17 Бруто капиталобразуване	.	.	.	.	.	.	.	.
18 В основен капитал	0.2	-1.1	1.8	1.5	-2.1	-4.6	-0.4	2.5
19 Изменение на запасите	.	.	.	.	.	.	.	.
20 Външно търговско салдо	.	.	.	.	.	.	.	.
21 Износ на стоки и услуги	3.5	2.1	4.3	-0.5	11.1	4.5	10.7	9.6
22 Внос на стоки и услуги	4.3	1.7	2.3	-1.5	6.8	1.9	7.4	6.9
23 Статистическа разлика	.	.	.	.	.	.	.	.

¹ По средногодишни цени на 2005 г., сезонно изгладени с корекция в разликите в броя на работните дни, проценти. Темпът на прираст е изчислен въз основа на верижно обвързани оценки на компонентите на БВП по средногодишни цени на 2005 година. Повече информация за прилаганите методи може да се намери в тематичната рубрика „Брутен вътрешен продукт”, методология: [Измерване на ефекта от промени в обема и промени в цените](http://www.nsi.bg/otrasal-metodologia.php?otr=10). Тримесечни сезонно изгладени данни - методология (<http://www.nsi.bg/otrasal-metodologia.php?otr=10>).